

[Førmanden.]

jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om statstilskud til orkestre uden for hovedstadsområdet.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1912, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 621).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Chr. Christiansen: Det er særdeles glædeligt, at det nedsatte udvalg angående forslag til lov om statstilskud til orkestre uden for hovedstadsområdet kan afgive en enstemmig betænkning, der foreslår lovforslaget vedtaget uforandret.

Jeg udtalte ved første behandling nogle anerkendende ord om det store arbejde, der var udrettet ved oprettelsen af de tre landsdelsorkestre og andre mindre orkestre landet over. Disse ord ønsker jeg på ny at understrege.

Lovforslagets § 2 giver en række faste bestemmelser om landsdelsorkestrenes arbejde, som forhåbentlig må betyde en konsolidering og videreførelse af det værdifulde arbejde, som er udført i vore provinsbyer Århus, Ålborg og Odense. Udvalget har været indforstået med de retningslinjer, som § 2 indeholder.

Jeg er vel klar over, at kommunerne i de tre byer fortsat må ofre ikke uvæsentlige beløb til deres orkestre, men jeg håber, at nyordningen vil komme til at virke som et værdifuldt fremskridt og samtidig hermed være en anerkendelse af det årelange pionerarbejde, som i disse byer er udfoldet; så må vi jo se, hvordan den nye ordning kommer til at virke i praksis.

Må jeg endvidere bemærke, at udvalget også har haft orkestrenes nuværende finansielle forhold til drøftelse under sit arbejde, og jeg vil gerne henvise til følgende ud-

talelse i betænkningen, som jeg mener har betydelig interesse:

„Det er inden for udvalget oplyst, at nogle af orkestrene har oparbejdet visse underskud. Udvalget anser det for ønskeligt, at sådanne underskud i rimeligt omfang søges bragt ud af verden, således at orkestrenes økonomi er saneret ved lovens ikrafttræden.“

Den højtærede undervisningsminister har over for udvalget erklæret sig rede til en nærmere forhandling med de pågældende kommuner og orkestre om dette spørgsmål.

Jeg kan for øvrigt henvise til udvalgets bemærkninger i betænkningen, hvoraf det fremgår, at man har været enig med undervisningsministeren om, at det fremsatte lovforslag ville være velegnet til en løsning af et såre vanskeligt problem, som har trykket mange kommuner og musikinteresserede mennesker gennem flere år.

Bemærkningerne til lovforslagets paragraffer indeholder nærmere præcisering af bestemmelserne og deres anvendelse i det kommende praktiske orkesterarbejde.

Vi har under udvalgets drøftelser foruden at behandle landsdelsorkestrene også overvejet de mindre orkestres administration og arbejdsforhold. Om Sønderjyllands Symfoniorkester har vi i udvalget haft en indgående forhandling, og vi er enige med undervisningsministeren om, at der må lægges vægt på, at dette orkester kan fortsætte og udbygge sin betydningsfulde virksomhed for det kulturelle liv i Sønderjylland.

Selv om orkesteret ikke i øjeblikket kan opnå statstilskud efter reglerne i § 2, finder udvalget, at der dog skulle være rimeligt grundlag for at skabe en nyordning og så gunstige administrative forhold, at Sønderjyllands Symfoniorkester efter § 4 efterhånden kan udvikles til en fast institution og blive vort fjerde landsdelsorkester og senere også blive berettiget til at opnå de samme faste tilskud, som nu gennemføres for de andre landsdelsorkestre.

Jeg tror, at hele udvalget er enig om, at det er ønskeligt, at der kommer et fast samarbejde i stand mellem alle interesserede sønderjyske kommuner.

Socialdemokratiet kan meget stærkt anbefale, at et sådant naturligt og fremsynet samarbejde bliver en realitet. Dermed ville

[Chr. Christiansen.]

man også give staten et godt grundlag for at være med til både nu og senere at støtte landsdelens betydelige arbejde for musiklivet.

Fra flere af de mindre orkestre, der findes forskellige steder her i landet, har udvalget modtaget en række såvel personlige som skriftlige henvendelser om statsstøtte til deres orkestervirksomhed. Jeg kan ikke tilbageholde den bemærkning, at der i disse orkestre udføres et meget stort og uegennyttigt arbejde for at sprede kendskab til den levende musik. Ofte under ret betydelige ofre gennemføres arrangementer, der er al ære værd, og de fortjener støtte fra statens side. Efter § 4 er der netop åbnet en sådan mulighed. Udvalget er enig med undervisningsministeren i, at de orkestre, der ikke opfylder de betingelser, som er opstillet for landsdelsorkestrene, bør kunne opnå tilskud, når der gennemføres en koncertvirksomhed af passende omfang, udøvet på en alsidig, kunstnerisk forsvarlig måde, således at der skulle være mulighed for, at de endda kunne indrette deres arbejde på længere sigt. Det er, har vi forstået, fra undervisningsministeriets side meningen at administrere loven efter denne grundtanke.

Det bør tilføjes, at undervisningsministeren i betænkningen har udtalt, at det efter hans opfattelse vil være et rimeligt udgangspunkt for afgørelsen af dette spørgsmål, at statstilskuddet i normale tilfælde bør fastsættes som svarende til, hvad der af kommunerne ydes til dækning af orkestrenes lønningsudgifter. Jeg er meget tilfreds med denne udtalelse. Jeg håber, den vil virke fremmende for et godt samarbejde mellem kommunerne og orkestrene og give musiklivet nye vækstmuligheder.

Det vil ses, at udvalget har fået en henvendelse fra Tivolis Koncertsals Orkester om også at blive optaget som landsdelsorkester. Jeg kan herom henvise til de udtalelser, der findes i betænkningen, og anføre, at vi er enige med undervisningsministeren i de fremsatte bemærkninger.

Jeg betragter det foreliggende lovforslag som et meget betydningsfuldt fremskridt for provinsens musikliv, og jeg forventer, at det må finde tilslutning blandt alle musikinteresserede. Jeg kan derfor på socialdemokratiets vegne anbefale lovforslaget til uændret vedtagelse.

Viggo Hauch: Den foregående ærede taler har meget indgående behandlet den betænkning, der er afgivet af udvalget, og jeg skal ikke føje meget dertil. Som det fremgår af betænkningen og af det ærede medlem hr. Chr. Christiansens udtalelser, er betænkningen afgivet af alle partier i enighed, altså også med mit partis tilslutning.

Det har været et på sin vis opmuntrende udvalgsarbejde, vi har haft. Vi har modtaget deputationer fra de forskellige orkestre og derved fået et levende indtryk af den idealisme, der mange steder arbejdes med i musiklivet i provinsen. Når jeg nævner dette, er det, fordi vi fra mit partis side har tiltrådt hele betænkningen og altså også den del af betænkningen, som det ærede medlem hr. Chr. Christiansen nævnte, om de underskud, som er oparbejdet af visse af orkestrene. Vi vil dog gerne fra mit partis side henstille til den højtærede undervisningsminister, når han nu går i gang med forhandlingerne om den sanering, der er omtalt, at han tager i betragtning, at det har vist sig, at der hos adskillige af orkestrene er den opfattelse, at de som en selvfølge må prøve selv at sanere deres økonomi. Efter de forhandlinger, vi har ført i udvalget, har jeg også indtryk af, at den højtærede undervisningsminister er opmærksom herpå.

Når vi fra mit partis side har kunnet gå med til dette lovforslag, hvis gennemførelse betyder en udgiftsforøgelse på visse punkter, skyldes det først og fremmest, at nogle udgifter, som i dag afholdes af Den kulturelle Fond og tipsmidlerne, foreslås flyttet og lagt over i en fastere ramme, uden at der derved sker nogen synderlig forhøjelse; lovforslagets hovedsynspunkt kan vi imidlertid også tilslutte os, nemlig at man fra statens side ønsker at give en hjælp til selvhjælp. Lovforslaget er jo tilrettelagt på den måde, at statens tilskud er afhængige af de ofre, der bringes fra lokal side, og den interesse, der lægges for dagen.

Det står klart i lovforslagets § 3 — det føler jeg trang til at fremhæve ved denne lejlighed — at hidfører de således tilvebragte tilskud i forbindelse med orkestrets øvrige indtægter, efter at bestemmelserne i § 2 b. og c. er iagttaget, et driftsoverskud, anvendes dette i lige dele til nedbringelse af statens og de kommunale lønningstilskud.

[Viggo Hauch.]

Den principielle betragtning, der ligger til grund herfor, falder helt sammen med det, mit parti mener skal være normen for sådanne tilskud, og det er i høj grad medvirkende til, at jeg her på mit partis vegne kan give tilslutning til lovforslaget.

Ole Bjørn Kraft: Da dette lovforslag var til første behandling her i tinget mødtes det med almindelig sympati, og det har da også vist sig under forhandlingerne i udvalget, at det har været muligt at nå frem til fuldstændig enighed om lovens bogstav og den ånd, i hvilken den skal administreres.

Det har under udvalgsforhandlingerne for os alle, tror jeg, været opmuntrende at se den meget store interesse, som man de steder, hvor disse landsdelsorkestre eller byorkestre er blevet opbygget, har vist lovforslaget, og det har været nyttigt for udvalget at modtage de mange deputationer, fordi det har givet os et nødvendigt og nyttigt indtryk af, hvad disse orkestre betyder for befolkningen, hvorledes orkestrene hidtil er blevet administreret, og hvad de venter sig af fremtiden.

Jeg vil gerne sige, at det samspil, som der her har været mellem folketinget og befolkningen, egentlig burde findes langt oftere, end tilfældet er. Jeg tror, det ville være godt, om der kom flere deputationer, når vigtige lovforslag eller lovforslag vedrørende bestemte områder var til behandling; man ville da have lejlighed til at skabe en mere direkte kontakt mellem befolkningen og folketinget, således som vi har haft det her.

Jeg er af den opfattelse, at folketingsudvalgets betænkning, således som den nu foreligger, og som den er tiltrådt af den højtærede undervisningsminister, i så stor udstrækning som overhovedet muligt må være bestemmende for retningslinjerne for lovens administration, og jeg håber og tror, at de synspunkter, som er nedfældet i betænkningen, også vil være tilfredsstillende for orkestrene.

Der er en ting, jeg til sidst gerne vil fremhæve, og som også har fundet udtryk i betænkningen og i flere taler: at orkestrene aldrig må miste den nære forbindelse med det sted, hvor de virker; de må stadig væk

— også efter dette lovforslags gennemførelse, hvorved de betydelige statstilskud derved er sikret dem for en lang årrække — bæres frem af befolkningens tilslutning og interesse, og denne interesse må, som det også hidtil i høj grad har været tilfældet, give sig udtryk i de tilskud, som ydes til orkestrenes liv både fra privat side og fra kommunalbestyrelsernes side.

Disse orkestre må aldrig blive alene statsorkestre eller i alt væsentligt statsorkestre; der må være et nøje samspil mellem statens tilskud og den lokale befolknings ydelse. Det er et spørgsmål, om det forhold, som nu er tilvejebragt imellem, hvad staten vil give, og hvad kommunerne skal yde, er fastsat helt rigtigt, hvis orkestrene skal udbygges til deres fulde størrelse, den størrelse, som man tænker sig. Men det må fremtiden afgøre.

Jeg er glad for bemærkningerne i betænkningen om frigørelsen af midlerne fra Den kulturelle Fond og Tipsfonden til andre kulturelle opgaver.

Denne lov mener jeg i det hele taget kan blive et betydningsfuldt bidrag til forståelse og til styrkelse af det kulturelle liv, også uden for hovedstaden, og ud fra disse synspunkter giver det konservative folkeparti sin fulde tilslutning til lovforslaget, som det nu foreligger for os.

Helge Larsen: Jeg vil gerne yde mit bidrag til den tilfredshedens symfoni, der har lydt her i dag, ved at takke for udvalgsarbejdet og for de tilsagn, der er givet i betænkningen.

Iver Poulsen: Desværre har mit parti på grund af sin lidenhed jo ikke haft adgang til de henvendelser, der er kommet fra forskellige byer og orkestre til det nedsatte udvalg; men vi er glade ved den betænkning, udvalget har afgivet, og som vi så må støtte os til.

Så vidt jeg kan se, er det foreliggende lovforslag udtryk for en vågnende forståelse af, at der også ude i provinsen findes kulturelle faktorer og kulturelle kræfter, som man ikke blot retfærdigvis, men også i samfundets interesse må yde en berettiget støtte. Ikke mindst inden for musik-

[Iver Poulsen.]

livets område har interessen været påskønnelsesværdig og offerviljen stor, navnlig i de 3 store provinsbyer Århus, Ålborg og Odense. Det er jo ikke ubetydelige beløb, indbyggerne i disse 3 provinsbyer har ofret på musiklivets alter, og det er udtryk for en offervilje og en interesse, som staten efter vor opfattelse bør støtte. De store provinsorkestre og provinsbyer ønsker jo slet ikke at kaste forpligtelserne fra sig, det giver lovforslaget også udtryk for; det er ikke statsorkestre, man ønsker, og det er ikke statsorkestre, lovforslaget tilsigter, men orkestre, som får et tilskud. Det hele er bygget op på det sunde princip, som vi i hvert fald hylder så stærkt: hjælp til selvhjælp.

I lovforslagets § 4, som omhandler de orkestre, der ikke falder ind under lovforslagets § 2 og altså ikke kan få statsunderstøttelse som landsdelsorkestre, er vi meget glade ved paragraffens sidste passus, som igen understreger hjælp til selvhjælp-princippet, idet tilskuddene til disse orkestre er betinget af, at der ydes et rimeligt tilskud af kommunale midler. Kommunen må altså først vise sin interesse, før orkestret får støtte efter loven.

Vi er meget glade ved i udvalgsbetænkningen at se, at man igennem denne lovgivning vil skabe sikkerhed for, at Sønderjyllands Symfoniorkester vedblivende kan bestå og kan udbygge sin virksomhed, idet vi tillægger dette orkester en ganske særlig betydning. Det har ikke blot betydning for musiklivet, men det har en stor og ganske speciel betydning i grænseområdet.

Med disse ord kan jeg tilsige mit partis støtte til lovforslaget.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Jeg takker udvalget for den indstilling, der foreligger, og for den positive måde, hvorpå lovforslaget er behandlet. Det har været en stor glæde at være med i drøftelserne i udvalget og mærke den

enighed om og interesse for problemet, som er kommet til udtryk under disse drøftelser.

Jeg er enig i de betragtninger, som er fremsat af det ærede medlem hr. Chr. Christiansen vedrørende Sønderjyllands Symfoniorkester, og jeg tror, jeg kan sige, at hele udvalget er enig deri.

De bemærkninger, det ærede medlem hr. Viggo Hauch gjorde med hensyn til afviklingen af den gæld, de bestående orkestre har, er jeg også enig i. Disse orkestre får nu en så gunstig stilling, at der må være mulighed for, at de — over en årrække i hvert fald — kan klare de økonomiske vanskeligheder, de hidtil har stået i.

Jeg tror, det for hele befolkningen vil være af værdi, at vi nu får mulighed for at få virkelig lødig og god kunst ud til de fjerne egne i landet, og jeg takker udvalget, fordi det har bidraget til dette gode resultat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1-7 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i fundats af 18. januar 1760 for Arne Magnussens Legat (Den arnamagnæanske Stiftelse).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1655, fremsættelsen i tidenden sp. 3104).